

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічний факультет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

«Економічна психологія»

Освітньо-професійна програми Практична психологія

3-й рік навчання, 1-й семестр (для бакалаврів)

Форма навчання (денна, заочна)

Галузь знань

05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність

0.53 «Психологія» («Практична психологія»)

Освітній рівень

Бакалавр

Кафедра
та викладач

Кафедра практичної психології

Викладач: Каськов Ігор Васильович – кандидат психологічних наук, доцент

Лінк на профіль викладача на сайті факультету:

<https://pf.udu.edu.ua/fakultet/struktura/kafedry/kafedra-praktychnoi-psykholohii-fpp/vykladachi-kafedry-prps>

Лінк на профіль викладача у Google Scholar :

<https://pf.udu.edu.ua/fakultet/struktura/kafedry/kafedra-praktychnoi-psykholohii-fpp/vykladachi-kafedry-prps>

E-mail: i.v.kaskov@npu.edu.ua

Лінк на курс в Moodle (для денної форми навчання): <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=4179>

Лінк на курс в Moodle (для заочної форми навчання): <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=4179>

I. Основна
мета/цілі навчання

Метою викладання освітнього компоненту «Економічна психологія» є вивчення психологічних аспектів економічної свідомості особистості, групи. Сформувати у студента навички ефективного психологічного аналізу економічних явищ на різних рівнях соціального життя суспільства; розкрити взаємозв'язок різних суб'єктів економічних стосунків та моделі економічної поведінки особистості та населення..

Основними завданнями вивчення освітнього компоненту «Економічна психологія» є: сформувати уявлення у майбутніми фахівців професійно-важливої системи знань, умінь і навичок, на яких ґрунтується економічна психологія.

- сприяти формуванню становлення професійного мислення психолога щодо вирішення практичних завдань економічного буття особистості, активізація особистісного та творчого потенціалу майбутнього фахівця психолога.-розкрити категорійно-понятійний апарат науки “економічна психологія”, визначити; засоби, прийоми та алгоритми рішення завдань в галузі економічної психології;

-розкрити діагностичний інструментарій щодо вирішення прикладних завдань в галузі економічної психології

**II. Місце
навчальної
дисципліни в
освітній програмі**

Навчальна дисципліна **вибіркова**
Цикл **професійної підготовки**

**III. Обсяг
навчальної
дисципліни**

	<i>Денна</i>	<i>Заочна ф.н.</i>
<i>Кількість кредитів</i>	3	3
<i>Загальна кількість годин</i>	90	90
<i>Лекційні заняття</i>	10	6
<i>Семінарські заняття</i>	14	8
<i>Лабораторні заняття</i>		-
<i>Самостійна робота</i>	66	76

**IV. Короткий зміст
навчальної
дисципліни**

Змістовий модуль I: Вступ в Економічну психологію

Тема 1. Економічна психологія як галузь психологічної науки.

Історичні витоки економічної психології Предмет та об'єкт економічної психології. Економічна психологія в системі наук. Структура економічної психології. Поняття про суб'єкт господарських відносин. Методи економіко-психологічних досліджень. Значення економічної психології для розуміння законів ринкових відносин.

Тема 2. Економічна соціалізація особистості.

Етапи та механізми соціалізації особистості. Вплив соціального статусу батьків, національності на процес економічної соціалізації дитини. Гендерна різниця. Добровільна та вимушена адаптація до ринкових відносин.

Тема 3. Економічна психологія сприйняття грошей та особливості «грошової поведінки»

Ставлення до грошей та грошова поведінка. Гроші як об'єкт психологічної оцінки. Типи акцентованої поведінки щодо використання грошей. Психологічна характеристика сутності грошей

Змістовний модуль II. Психологічні основи економічної свідомості і поведінки

Тема4. Психологія багатства та бідності

Проблема бідності та багатства у психології. Економічна депривація. Психологічні причини бідності. Особистісні характеристики бідних.

Тема 5. Психологія реклами

Психологія ціноутворення та реклами. Емоційний вплив реклами. Цілі маркетингу та рекламних комунікацій.

Позиціонування торгових марок. Стратегії використання засобів реклами.

Детальні теми лекційних, практичних занять, питання до іспиту, теми і завдання для самостійної роботи, список джерельної бази та інше містяться на курсі у Moodle:

Лінк на курс в Moodle (для заочної форми навчання): <https://moodle.edu.edu.ua/course/view.php?id=6997>

Лінк на курс в Moodle (для заочної форми навчання): <https://moodle.edu.edu.ua/course/view.php?id=7183>

V. Результати навчання

Інтегральна компетентність: Здатність самостійно та комплексно розв'язувати задачі в сфері початкової освіти, у професійно-педагогічній та науково-пошуковій діяльності вчителя дослідницького та інноваційного характеру.

№	Результати навчання	Компетентності
1	ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.
2	ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги	ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. ФК8. Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) ФК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту ФК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики ФК14. Здатність розробляти тренінги, вести супервізію; створювати певні завдання розвивального характеру; психологічну експертизу.
3	ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки	ФК15. Здатність організувати власну діяльність і конструктивну взаємодію між психологом та клієнтами та останніх між собою, управляти дискусією. ФК16. Здатність презентувати себе як фахівця, який спроможний надати кваліфіковану допомогу; здатність викликати симпатію, довіру; зацікавлювати вести за собою, заохочувати, підтримувати, заспокоювати, переконувати вмотивувати
4	ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.	

VI. Порядок і критерії

Форми поточного контролю: Модульні контрольні роботи.

Методи поточного контролю: усне опитування, тести, практичні завдання.

оцінювання**Форма підсумкового контролю:** Екзамен**Методи підсумкового контролю:** письмове опитування (екзаменаційні білети включають тестові питання (закриті та відкриті питання) та 1-не практичне завдання)**Розподіл балів, які отримують студенти**

Поточний контроль						Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			
Тема 1.1	Тема 1.2	Тема 1.3	Тема 1.4	Тема 2.1	МКР		
10	10	10	10	10	10	40	100

Розрахунок рейтингових балів за видами контролів (Денна ф.н.)

№ п/п	Види діяльності	Коефіцієнт (вартість) виду	Кількість робіт	Результат
1	Практична робота на заняттях (усні відповіді, тести)	5	5	25
2	Самостійні роботи / лабораторні роботи / участь у вебінарах/тренінгах, що відповідають тематиці даного курсу*	5	5	25
3	Модульні контрольні роботи	10	1	10
4	Екзамен	40	1	40
Підсумковий рейтинговий бал				100

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та модульного контролів (Заочна ф.н.)

№ п/п	Види діяльності	Коефіцієнт (вартість) виду	Кількість робіт	Результат
1	Практична робота на заняттях (усні відповіді, тести)	5	2	10
2	Самостійні роботи / участь у вебінарах/тренінгах, що відповідають тематиці даного курсу*	10	4	40
3	Модульні контрольні роботи	10	1	10
4	Екзамен	40	1	40
Підсумковий рейтинговий бал				100

*Здобувачу можуть зараховуватися бали за неформальну освіту (участь у професійних семінарах, вебінарах, тренінгах тощо) з відповідних тем курсу (замість окремих видів практичної чи самостійної роботи з курсу). Для цього студент має представити сертифікат учасника і підготувати короткий звіт-аналіз опрацьованих питань.

Важливі зауваги щодо оцінювання!

Якщо навчальна дисципліна завершується екзаменом, максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати протягом семестру - 60. Максимальна кількість балів за екзамен – 40. Разом – 100 балів.

До початку заліково-екзаменаційної сесії (якщо вивчення навчальної дисципліни завершується екзаменом) здобувач повинен набрати мінімум **35 балів**. Цей бал не означає зарахування, він просто дає здобувачеві право скласти екзамен. Якщо здобувач не отримав 35 балів, у наступному семестрі він проходить ці навчальні дисципліни повторно на платній основі.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей: повнота та правильність розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення, впевненість та аргументованість, використання у відповіді посилань на інформацію з основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників та інших методичних видань тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння та самостійні оцінні судження, висновки.

Під час виконання письмових завдань: повнота та правильність розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати самостійні висновки, ступінь сформованості практичних умінь, досвід творчої та пошукової діяльності, акуратність оформлення письмової роботи.

Рівні відповідності критеріям

Високий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв зміст навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових та творчих проєктах. Виконав усі практичні / самостійні завдання правильно та ґрунтовно. Демонструє здатність пов'язувати теоретичні знання з курсу з практичним досвідом професійної діяльності.

Достатній рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв зміст навчальної дисципліни в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності. Уміння продуктивні, проте без вияву творчості. Здатен працювати самостійно, проте допускає неточності.

Середній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв зміст навчальної дисципліни в повному обсязі, але його знання містять неточності та помилкові судження, уміння проявляються на репродуктивному рівні. Здобувач не може сформулювати самостійні оцінні судження та висновки.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово, частково. При виконанні практичних завдань допускає помилки та потребує допомоги викладача чи колег-студентів.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні, демонструє фрагментарні знання, не може самостійно викласти більшість практичних завдань. Виконав частину практичних / самостійних завдань з суттєвими помилками та недоліками.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку, практичні уміння не сформовані; **0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни.** Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом, змістом курсу не оволодів.

VII. Політика курсу

Політика щодо відвідування: здобувачі дотримуються вимог чинного законодавства України, Статуту УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/statut-ukrayinskoho-derzhavnoho-universytetu-imeni-mykhayla-drahomanova>) і Правил внутрішнього розпорядку УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/pravyala-vnutrishnoho-rozporiadku-udu-imeni-mykhayla-drahomnaova>) відвідують заняття відповідно розкладу, дотримуються етичних норм поведінки. Усі учасники освітнього процесу дотримуються загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності. Відвідування занять з курсу є обов'язковим за визначеним деканатом розкладом. За

об'єктивних причин (лікарняний, заява) заняття може бути відпрацьованим. Атмосфера на заняттях повинна бути творчою, відкритою до конструктивної критики. Недопустимі запізнення на заняття; списування.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Усі завдання передбачені навчальною програмою мають бути виконанні у встановлений викладачем термін. Практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки).

Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку під час екзамену, в нього виникає академічна заборгованість. Повторно скласти атестацію він повинен до початку наступного семестру в терміни, визначені деканатом.

Якщо здобувач не погоджується з оцінкою підсумкової атестації, він може в день оголошення результатів подати в деканат апеляційну заяву. Наступного дня проводиться засідання апеляційної комісії. За письмового екзамена повторне опитування не проводиться. За усного комісія надає здобувачеві право продемонструвати свої знання. Про порядок складання екзаменів, перескладання і оскарження результатів див. «Положення про організацію освітнього процесу».

У разі неатестації перескладання відбувається з дозволу деканату. Здобувачі можуть здійснювати перескладання результатів навчання відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок контролю якості знань студентів УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості студентами УДУ імені Михайла Драгоманова» (посилання на Положення: <https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty>).

Політика щодо конфліктних ситуацій. Вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про врегулювання конфліктів в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-vrehuliuvannia-konfliktiv-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>).

Між учасниками освітнього процесу здійснюється партнерська взаємодія, толерантність і повага до кожної особистості.

Політика щодо академічної доброчесності ґрунтується на засадах «Положення про академічну доброчесність в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-udu>).

Викладач ознайомлює здобувача вищої освіти з правилами поведінки на заняттях, користування засобами електронного зв'язку, недопущенням академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування, акцентує увагу на заборону використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань, при використанні Інтернет-ресурсів зазначається використане джерело. Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Умови для інклюзивного вивчення освітнього компонента: дана навчальна дисципліна може викладатися для людей з особливими освітніми потребами. Форми і методи інклюзивного навчання обираються з урахуванням індивідуальних потреб здобувача. Обов'язково поєднуються фронтальні, індивідуальні та групові ФОНД. Традиційні методи навчання поєднуються з інтерактивними і спеціальними (методи педагогічного супроводу та корекції, тощо).

**VIII. Основні
інформаційні
ресурси**

Розширений список джерел та інформаційних ресурсів з навчальної дисципліни розміщено у системі MOODLE.

1. Бутко М. П. Економічна психологія. [текст] навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. / М. П. Бутко, А. П. Неживенко, Т. В. Пепа – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 232 с.
2. Канеман Д. Мислення швидко й повільно / переклад з англ. Максим Яковлев. – 2-ге вид. – К. : Наш Формат, 2018. – 480 с.
3. Кузнецова Т. В. Основи економічної психології: Курс лекцій. – К. : МАУП, 2006. – 140 с.
4. Ложкін Г.В., Спасніков В.В., Комаровська В.Л. Економічна психологія: Навчальний посібник. — К.: ВД «Професіонал», 2004. — 304 с.
5. Талер Р. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення. – К.: Наш формат, 2018. – 464 с.
6. Economic psychology / edited by Rob Ranyard. – Hoboken : WileyBlackwell, The British Psychological Society, 2018. – 483 p.

Допоміжна література

1. Антонова З. Гроші як фактор економічної соціалізації // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2009. – № 4. – С. 173-180.
 2. Аріелі Д. Передбачувана ірраціональність. – Л.: ВСЛ., 2018. – 296 с.
 3. Аршава І. Ф., Носенко Д. В. Суб'єктивне благополуччя і його індивідуально-психологічні та особистісні кореляти // Вісник Дніпропетровського університету. Сер. : Педагогіка і психологія. – 2012. – Т. 20, вип. 18. – С. 3-9.
 4. Губеладзе І. Почуття власності як соціально-психологічний феномен // Наукові студії із соціальної та політичної психології. – 2019. – 43(46). – С 141-148.
 5. Данильченко Т. В. Особливості вивчення соціальних потреб як предиктора суб'єктивного благополуччя особистості / Т. В. Данильченко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Психологічні науки. – 2015. – Вип. 126. – С. 63-69.
 6. Данильченко Т. В. Суб'єктивне соціальне благополуччя: психологічний вимір [Текст] : монографія / Т. В. Данильченко ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Чернігів : Десна Поліграф, 2016. – 543 с. : табл., рис. – Бібліогр.: с. 399-474.
 7. Данильченко Т. В. Суб'єктивне соціальне благополуччя як психологічний феномен / Т. В. Данильченко // Психологічні перспективи. – 2016. – Вип. 28. – С. 93-107. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppst_2016_28_11.
 8. Дембицька Н.М. Атрибутивні ознаки економічної суб'єктності особистості / Н.М.Дембицька, В.В.Москаленко // Соціально-психологічні засади становлення суб'єкта економічної соціалізації : монографія / [Т.В.Говорун, Н.М.Дембицька, І.К.Зубіашвілі та ін.] ; за наук. редакцією В.В.Москаленко. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. – С. 35-48.
 9. Дембицька Н.М. Діалогічний контекст становлення економічної суб'єктності особистості / Н.М.Дембицька // Психологія діалогу і світ людини : збірник наукових праць Кіровоградського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка / За ред. С.Д.Максименка, Г.В.Дьяконова. – Том 2. – Кіровоград : ФО-П Александрова М.В., 2012. – С. 98 – 106.
 10. Дембицька Н.М. Психосемантична модель відносин власності в економічній свідомості студентів / Н.М.Дембицька //
-

Проблеми загальної та педагогічної психології : збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України / За ред. С.Д.Максименка. Т. XIV, част.3. – К. : “Гнозис”, 2012. – С. 80 – 87.

*Обговорено та затверджено на засіданні кафедри практичної психології
(Протокол № 6 від 15 січня 2025 р.)*